

Донецька обласна універсальна наукова бібліотека ім. Н.К. Крупської
Науково-методичний відділ
Володарська районна ЦБС

До своїх джерел

(з досвіду роботи Малолянської сільської
бібліотеки-філіалу ім. Г. Костопова
Володарської районної ЦБС)

Донецьк 2003

ББК 78.34 (4Укр)751.34
Д 55

До своїх джерел: З досвіду роботи Малолянисольської сільської бібліотеки-філіалу ім. Г. Костоправа Володарської районної ЦБС / Донец. ОУНБ ім. Н.К. Крупської, Володарська район. ЦБС; Уклад. Н.П. Супрунець, І.Ю. Поветкіна, Є.І. Чертил. – Донецьк, 2003. – 8 с.

Укладачі: Н.П. Супрунець
 І.Ю. Поветкіна
 Є.І. Чертил

Редактор: О.Г. Полева

Відповідальний
за випуск: Н.П. Авдєєнко

Комп'ютерний набір: В.І. Копійка

Донецька земля... Ковиловий степ, який з давніх-давен називали Диким полем... Земля, багата не тільки на корисні копалини, а й на історію, яку творили українці, росіяни, молдавани, татари та багато інших народів. У цій багатолікій і багатомовній сім'ї гідно представляють свій народ, свою культуру греки Приазов'я.

Переселившись до нашого краю понад двісті років тому, греки заснували місто Маріуполь, десятки сіл. Одне з них – Малоянисоль на Володарщині, засноване 1799 року. Розташоване село у долині річки Кальчик за 22 кілометри на північ від районного центру. Його мешканці займаються землеробством, тваринництвом, є тут лісництво, два маслоцехи, молокозавод. З 3307 жителів села 2069 чоловік – греки за походженням, які не тільки вміють добре працювати, але й дбайливо зберігати грецькі традиції і звичаї, мову, пісні, національний характер.

Велика заслуга у цьому Малоянисольської сільської бібліотеки, яка обрала провідним напрямом роботи краєзнавство. Завідує сільським осередком культури Єлизавета Іванівна Чертил. Ця, на перший погляд, тендітна жінка згуртувала навколо себе людей, котрим небайдужа доля грецької культури, її майбутнє. Завдяки ентузіазму бібліотекаря, читачів-активістів в сільській бібліотеці зібраний унікальний матеріал про грецького поета Георгія Костоправа, який народився в с. Малоянисоль, створено музейну експозицію. 1993 року рішенням сільської ради бібліотеці присвоєне ім'я Г.А. Костоправа.

Створенню музею передувала копітка пошукова робота. Почалося все ще у 80-ті роки минулого століття, коли стали повертатися із забуття імена грецьких письменників і поетів, раніше заборонених. Це були публікації місцевих краєзнавців Н. Куценка, В. Редька, подружжя Гусєвих в районній газеті “Заря Приазов'я”, присвячені історії району, його населених пунктів, видатним землякам, і, зокрема, Г. Костоправу. Вони й стали тим камінцем, який заклав підвалини музею Г. Костоправа в сільській бібліотеці.

Справа була нелегкою. Адже в музеї повинні були бути різні експонати: матеріали про життя і творчість поета, його особисті речі, сімейні фотографії, спогади сучасників тощо. Тому звернулися за допомогою до Харківської наукової бібліотеки ім. В.Г. Короленка, Донецької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Н.К. Крупської, Донецького обласного та Маріупольського міського краєзнавчих музеїв і отримали ксерокопії фотознімків, статей з книг, журналів, газет, де вміщені матеріали про Г.А. Костоправа.

Велику допомогу у збиранні експонатів надали і мешканці села – вони несли до бібліотеки книги грецькою мовою, фотографії, ділилися спогадами про Г. Костоправа.

Дуже тепло сприйняла звернення земляків поета його дружина Ольга Михайлівна, яка на той час проживала на Сумщині, передавши до музею деякі особисті речі Г. Костоправа, фотографії, інші експонати. Листування з цією милою і водночас мужньою жінкою тривало декілька років.

Таким чином, спільними зусиллями було створено музейну експозицію, яка зараз складається з двох розділів. Найбільш значний і цікавий присвячений життю і творчості Г.А. Костоправа. Відвідувачі бібліотеки-музею мають змогу побачити тут особисті речі поета – костюм, сорочку, краватку, сімейні фотографії, ознайомитися з листами Г. Костоправа до дружини, друзів. В експозиції представлені профспілковий квиток, членський квиток кореспондента газети “Колехтивистис”, ксерокопії документів про реабілітацію поета. Особливо цінними експонатами є поетичні збірки Г. Костоправа, у тому числі його книга “Калимера, зисимо!” (“Здравствуй, жизнь!”), декілька примірників газети “Колехтивистис”, редактором якої він працював. Окрім особистих речей та поетичного надбання Г. Костоправа, експозиція містить спогади земляків – К. Сатирка, О. Згари, К. Галли, відбиту у фотознімках історію створення пам’ятника поетові-земляку. А якщо екскурсія супроводжується схвильованою й емоційною розповіддю Є.І. Чертил, перед відвідувачами виступає велична постать Г. Костоправа, який понад усе любив свою землю і свій народ.

Другий розділ музейної експозиції має назву “Їм на просторах Малоянисоля народитися і творити пощастило”. Тут представлені матеріали про послідовників Г. Костоправа – поетів В. Галлу, Г. Патричу, Н. Балабан, Д. Пенеза, С. Бикова: їх короткі біографії, фото, публікації віршів.

Суттєвим доповненням експозиції є тематичні папки, альбоми “Історія с. Малоянисоль”, “Звичаї й обряди греків Приазов’я”, “Малоянисольське товариство греків Приазов’я”, “Художник В. Чапні”, “Грецька національна кухня”, “Пісні греків Приазов’я”.

Створення в бібліотеці музею Г.А. Костоправа дозволило вдосконалити форми і методи краєзнавчої роботи, залучати до бібліотечних заходів багатий музейний матеріал з метою виховання патріотичних почуттів у односельців, популяризації творчості поета-земляка, кращих взірців грецької культури.

Матеріали музейної експозиції активно використовуються викладачами й учнями Малоянисольської загальноосвітньої школи. До речі, сільською бібліотекою і школою розроблено комплексну програму, згідно з якою проводяться заходи щодо виховання у школярів почуття патріотизму, гідності, поваги і любові до культурного надбання грецького народу. Старшокласники, наприклад, щорічно пишуть твори “Яким я уявляю Г. Костоправа”, “Мое сприйняття поезії Г. Костоправа”, “Ми – онуки Г. Костоправа”. А члени клубу “Червоні вітрила” пишуть вірші, присвячені видатному землякові, проводять поетичні конкурси. Кращі твори і вірші експонуються в музеї.

З особливою теплотою сприймають малоянисольці масові заходи, присвячені Г.А. Костоправу. Традиційно у підготовці і проведенні цих заходів беруть участь члени сільського і районного товариств греків Приазов’я Ф. Шибаніц, Г. Аніміца. Завдяки їх піклуванню та ентузіазму Є.І. Чертил зараз у бібліотечному фонді налічується понад 50 примірників видань грецькою мовою.

Надовго запам'ятали мешканці села літературний вечір “Наш Костоправ”, епіграфом до якого стали слова поета “Любовь мою и жизнь отдам вам до конца”. Святковий захід був проведений у листопаді 2002 року з нагоди 99-ї річниці від дня народження земляка. Приміщення бібліотеки святково прикрашене: плакати з висловами Г. Костоправа, стенд з конкурсними творами старшокласників “Чим мені дорогий Г. Костоправ”, виставка малюнків учнів 1-5 класів “По творах Г. Костоправа”. Присутні ознайомилися з виставкою книг, альбомів, фотографій “Наш Костоправ”. Впродовж вечора лунали грецькі національні мелодії, пісні на вірші Г. Костоправа. Члени клубу “Червоні вітрила” провели вікторину “Все про Костоправа” та показали інсценіровки творів “Вовк та лисиця” і “Леонтій Хонахбей”. Хвилюючим моментом заходу стала декламація віршів поета як молодшими школярами, так і людьми похилого віку. Вірші лунали грецькою, українською, російською мовами.

Тривалий час лишаються в пам'яті односельців творчі вечори грецьких поетів, що проводяться спільно бібліотекою і школою. Особливо насиченою була зустріч з поетом І. Джухою та знайомство з його книгою “Милар” (“Мельница”). За традицією присутні ознайомилися з біографією та творчим шляхом поета, потім на вечорі лунали його вірші у виконанні автора і школярів, а згодом всі разом співали пісні грецьких композиторів на слова Л. Кир'якова, В. Папазова, Д. Патричі.

По-справжньому теплим і щедрим на позитивні емоції виявився творчий вечір місцевого поета В. Папазова. До участі в заході запросили родину поета, його друзів, колег по перу, членів грецького товариства. Поет проникливо читав свої ліричні твори, а друзі, колеги й учні школи підготували для нього концерт.

Зараз бібліотека-музей, усі малоянисольці активно готуються до святкування 100-річного ювілею Г.А. Костоправа. Вже проведено ряд заходів щодо вшанування пам'яті поета: День грецької словесності, зустрічі з місцевими поетами В. Папазовим і Ф. Шебаніцем, з сучасником Г. Костоправа І. Гарбузовим “Він дуже любив життя”. Учні Малоаянисольської та Труженської сільських шкіл познайомилися з непересічною особистістю Г. Костоправа на відкритих уроках “Творчий шлях поета”, які підготували вчителі разом з бібліотекарем, використовуючи матеріали музею.

Щирий інтерес учнів старших класів викликала книга Є. Аніміці “Греки в судьбе России”, презентація якої нещодавно відбулася в бібліотеці-музеї до ювілею видатного земляка. Автору було приємно відчутися зацікавленість молодого покоління історією рідного краю, готовність вивчати минуле і активно будувати майбутнє.

Досвід Малоаянисольської сільської бібліотеки по відродженню культури греків Приазов'я став у нагоді під час проведення обласного семінару “Бібліотеки і розвиток культур етносів Донеччини”, який відбувся 27-28 червня поточного року на базі Володарської районної ЦБС. Бібліотечні працівники з різних міст і районів Донецької області не тільки отримали

корисну інформацію, насичену цікавими фактами з життя Г. Костоправа, але й змогли ознайомитися з національними традиціями, послухати вірші і пісні грецькою мовою.

Популяризація культурного надбання грецького народу є одним з важливих напрямів роботи Малоаянисольської сільської бібліотеки ім. Г. Костоправа. Одним, але не єдиним. Враховуючи гуманістичну, інформаційну функцію бібліотеки на селі, вона прагне стати помічником для своїх односельців у навчанні, професійній діяльності, організації дозвілля. Заходи, які проводить бібліотека, різноманітні на тематикою, змістовні й цікаві.

Особливу увагу привертають урочистості по відзначенню ювілеїв українських письменників. Традиційно в березні проходять заходи, присвячені Т.Г. Шевченку. 189-та річниця від дня народження поета була відзначена літературним вечором і виставкою декоративно-прикладного мистецтва, де були представлені роботи як дорослих, так і дітей – вишиванки з портретом Т.Г. Шевченка, малюнки, предмети, випиляні з дерева.

До 90-річчя від дня народження М. Стельмаха був проведений літературний вечір “Сторінками книг Михайла Стельмаха”, під час якого учні показали інсценізації його творів, взяли участь у вікторині “З глибин народного життя”.

Надовго запам’ятався присутнім і ювілейний вечір “Царівна української прози”, присвячений життю і творчості О. Кобилянської.

Виховання поваги до державної мови – невід’ємна частина діяльності бібліотеки. Є.І. Чертил розуміє важливість знання української мови в житті сучасної молоді, тому й надає викладачам і учням школи всебічну допомогу, проводячи уроки народознавства “Наша мова солов’їна”, “Український фольклор”, конкурси знавців української мови “О мово моя, душа голосна України”, які, до речі, дуже подобаються школярам, і вони охоче беруть в них участь.

Зміцненню дружніх стосунків між людьми різних культурних традицій сприяють такі заходи, як вечорниці “Заплету віночок у коси шовкові”, години народознавства “Український рушник у народних звичаях” та традиціях”.

В своїй роботі бібліотекар не минає і такі напрями, як духовне відродження, екологічне виховання, популяризація здорового способу життя, профілактика негативних явищ у суспільстві, вважаючи надання бібліотечних послуг важливим моментом у гармонійному вихованні громадян України.

І хоча діяльність бібліотеки-музею ім. Г. Костоправа пов’язана з труднощами, характерними для теперішнього часу, завдяки творчому завзяттю її завідувачки Є.І. Чертил, прихильність читачів до книгозбірні не зменшується. Під час відвідування жителі села, особливо молодь, вчаться краще пізнавати свій край, пишатися своїми земляками. Ці знання завжди будуть їм у нагоді. Але ж замало любити свій край, треба своїми силами перетворювати його. Прийдешнім поколінням жити на цій землі, жити так,

щоб з чистою совістю кожний міг сказати: “Так, це моя земля, я тут хазяїн і тут моє коріння!”